

Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Краматорський навчально – методичний центр

Матеріали до методичного посібника для вчителя
початкової школи (4 клас) щодо формування ціннісного
ставлення до сім'ї, родини, людей за темами:

- «Ні агресії і насильству»
- «Розкажи мені про себе»
- «Подаруй свято іншим»

Виконав Крутіков Олексій Юрійович
Вихователь 4 класу
Загальноосвітньої школи інтернату I – II ступенів №3
Керівники: Толкачова Л.І., ст..викладач
КВРО Донецького облППО
Краснікова А.І., методист
Краматорського НМЦ

Краматорськ, 2014

ЗМІСТ

<u>Вступ</u>	<u>1</u>
<u>«Розкажи мені про себе»</u>	<u>2</u>
<u>«Подаруй свято іншим»</u>	<u>7</u>
<u>«Ні агресії і насильству»</u>	<u>13</u>
<u>Література</u>	<u>17</u>

Мета та завдання:

- навчальна: Спонукати дітей замислитися над такими питаннями: Що таке дружба? Що значить бути справжнім другом? Які якості в людині треба цінувати?
- виховна: Виховувати такі риси характеру як доброта, милосердя, дружба, товарицькість, повагу до друзів.
- розвиваюча: Розвивати уміння використовувати набуті знання в житті і бути гарним другом.

Ближче познайомитися з учнями класу; дізнатися про їхні інтереси, мрії;

Виховувати такі риси характеру як доброта, милосердя, дружба, товарицькість.

Обладнання: плакати, картки з малюнками

Хід уроку

I. Вступне слово вихователя.

Сьогодні у нас година знайомства «Розкажи мені про себе». Сама тема говорить про те, що ми більше розкажемо один одному про себе, свої захоплення, мрії, бажання. Бо разом живемо в одній класній сім'ї, але чи знаємо один одного? Кожна людина живе на землі тільки одне життя, а тому варто задуматись над тим, як його прожити. Адже «більше тебе не буде завтра на цій землі, інші ходитимуть люди — добрі, ласкаві і злі». А яка згадка залишиться про тебе, що корисного зробиш ти, щоб люди не забули тебе?

У кожного з нас від народження з'являються свої принципи: один любить спокій, буденність, простоту, скромність, інший - навпаки: неспокій, святковість, вишуканість. Одні ростуть і виховуються в сім'ях, де панує любов, злагода, людяність, достаток, а інші - в сім'ях, де можна почути сварки, образи, немає повного достатку. Але кожен з нас зі своїм народженням одержав право на життя і повинен думати зараз над кожним своїм кроком, вчинком. Перед кожним з нас повинна бути якась мета, мрія, яку хочеться здобути, досягти.

А зараз кожен розкаже про себе, про свої улюблені заняття, мрії, бажання.

Дуже важливо в житті мати товариша, подругу, з якими можна розділити свою радість і горе, поділитися найпотаємнішим. Справжній товариш ніколи не залишить в біді, з ним завжди приємно. Але пам'ятаймо прислів'я: «Друга шукай, а знайдеш — тримай». Ми не повинні зраджувати дружбу, робити неприємне тому, з ким дружиш.

II. Чи добре ми знаємо один одного?

Вихователь. Взаємопорозуміння багато в чому залежить від того, наскільки правильно ми оцінюємо своїх товаришів, чи добре знаємо їх. А зараз з'ясуємо, наскільки добре ми володіємо вмінням судити про людей.

Завдання 1. «Словесний портрет»

Дається словесний портрет одного з учнів класу і пропонується відгадати, хто це. У характеристиці відображаються:

- фізичні дані (вага, зріст, будова тіла);
- зовнішність (колір очей, волосся, естетична привабливість, інше);
- виразність поведінки (хода, міміка, жести);
- темперамент (в'ялість, інертність, активність, пасивність, імпульсивність, швидкість зміни емоційного стану, зовнішня рухливість чи скутість);
- позитивні риси характеру;
- захоплення, звички;
- негативні риси характеру.

(Відгадавши, про кого йшлося, учні оцінюють, наскільки словесний портрет відповідає дійсності.)

Завдання 2. «Прогнозуємо вчинок»

Двом-трьом учням пропонується вийти з класу. В цей час зачитується ситуація, наприклад, такого змісту: «Ви увійшли у під'їзд і побачили, що на сходах сидять дорослі хлопці, дівчина і двоє неповнолітніх. Вони розпивають спиртні напої». Якими будуть ваші дії?

(Діти висловлюють свої думки. Потім пропонують зайти тим дітям, які залишали клас. їх знайомлять із ситуацією і просять висловити свою думку.)

III. Вчимося відчувати іншого

Вихователь. Взаєморозуміння виявляється у вмінні спостерігати за людьми, за виразом обличчя, поставою зрозуміти душевний стан людини, її прагнення і бажання.

Завдання 1. «Аналіз малюнка»

Учням пропонується розглянути малюнки із зображенням людей у різних емоційних станах і дати відповіді на запитання:

1. Що можна сказати про внутрішній стан людини? За якими ознаками ви оцінили це?
2. Чи можна судити про глибину переживання людини тільки за зовнішнім виглядом, поведінкою?
3. Чи подобається вам людина, зображена на малюнку? Чим?
4. Спробуйте дати характеристику людині (духовний світ, заняття, інтелектуальний рівень розвитку та інше).

Завдання 2. Про що «говорять» очі?

Вихователь. Подивіться на свого сусіда по парті. Спробуйте з'ясувати, який настрій має він, як себе почуває, про що думає, що хвилює його. Обміняйтеся своїми спостереженнями, висновками. Чи відповідають вони справжньому стану товариша?

Завдання 3. «Відчуй настрій класу»

2—3 учні виходять із класу. Решта учнів домовляються про те, який емоційний стан вони будуть зображувати (радість, розчарування, здивування, захоплення, страждання, образа). Повернувшись у клас, учні повинні відгадати настрій класу.

Вихователь. У спілкуванні між людьми велике значення має вміння прийняти людину такою, якою вона є, зрозуміти її думки, поставити себе на місце іншого в тій чи іншій ситуації.

Ситуація 1. Учень 1 — «учитель», учень 2 — «учень». Розіграти сценку бесіди вчителя з учнем щодо погіршення його успішності та дисципліни.

Ситуація 2. Учневі в ролі «вчителя» необхідно переконати клас залишитися після уроків для прибирання території школи перед святом (учні вже мають квитки до кінотеатру).

Ситуація 3. Учень 1 — «класний керівник», учень 2 — «батько дитини». Розіграти ситуацію щодо дисципліни учня.

Підсумок .

Як бачимо, в житті є багато різних ситуацій, в яких опиняється та чи інша людина. Тому треба бути, насамперед, розсудливим, розумним, не квапитись з рішеннями і висновками, вміти розрізнити, де справжня дружба, а де ні.

Наша розмова-знайомство підходить до кінця. Не знаю, чи були всі щирими, відвертими, чи почерпнули для себе щось корисне? Та хочу, щоб ви зрозуміли, що людина повинна жити прекрасним, повним надій і сподівань життям. Бо, як сказав славний Кобзар Т. Шевченко, «...не гнилою колодою по світу валятись... А жити, серцем жити і людей любити».

Де б ви не були, ким би не стали, у першу чергу повинні бути Людиною!

«Аналіз малюнка»

Родинне свято.

Мета та завдання: розширити знання учнів про своїх найдорожчих людей; спонукати учнів бути чуйними та уважними до своїх товаришів, старших за віком людей; формувати ціннісне ставлення до сім'ї, родини, людей;

Завдання : розвиток дружніх стосунків у родині

Обладнання: вишитий рушник, каравай, дідух, книжкова виставка

« Українцями ми народилися »

Хід заходу

Вихователь

Сім'я, родина, рід —

Які слова святі.

Вони потрібні кожному в житті.

Якщо зміцніє хоч одна родина — міцніша стане наша Україна.

Діти (по черзі)

1.Доброго ранку!

Доброї днини!

Ми вас чекали на наші гостини,

Щоб вшанувати тат і матусь,

Сестричок, братів, дідусів і бабусь.

Гостей дорогих Ми вітаємо щиро,

Стрічаємо з хлібом,

Любов'ю і миром.

2.Для гостей відкрита хата наша біла.

Тільки б жодна кривда в неї не влетіла.

Хліб підносим вам і сіль на біленькім рушничкові,

До землі аж б'єм поклін, .

Щоб завжди були здорові.

Вихователь. Ще з давніх-давен із хлібом-сіллю зустрічали дорогих гостей. Усім, хто приходив із чистими помислами, підносили цю давню слов'янську святиню. Прийняти рушник, поцілувати хліб символізувало злагоду, пошану до тих, хто їх підносив.

Дорогі діти вітаю вас на родинному святі! Сьогодні ми зібралися у колі нашої дружної великої родини, адже школа — це теж сім'я.

Діти (по черзі)

1.Кохані наші, чарівні,
Найкращі, найрідніші,
Ми заспіваєм вам пісні і прочитаємо вірші.

2.Яка хороша нині днина —
Зібралася уся родина,
Всі рідні — сестри і брати,
Дідусь, бабуся, батько й мати.
Від радості кортить нам заспівати.

Вихователь. Мати й батько — найрідніші, найближчі кожному з нас люди. Вони нам дарують життя. Вони вчать нас того, як ставитися до людей, оживляють наш розум, вкладають у наші уста добрі слова. Перше слово, яке вимовляє дитина,— це слово «мама».

Діти (продовжують по черзі)

1.Є немало мам у світі,
Мами добрі, мами світлі.
Та одна є наймиліша.
Хто така? Скажу вам я —
Рідна матінка моя.

2.Найдорожче в світі слово Так звучить у рідній мові:
Мати, матінка, матуся,
Мама, мамочка, мамуся.

Вихователь. Рідна мова, яку ми ввібрали з молоком матері, ніколи не забудеться. Адже без маминої пісні, без рідної мови не може бути Батьківщини!

Діти (по черзі)

1. Рідна мово українська,

Ти душа мого народу,

Будь від роду і до роду,

Рідна мово материнська.

2. Солов'їну, барвінкову,

Колосисту — на віки —

Українську рідну мову В дар дали мені батьки.

3. Берегти її плекати

Буду всюди й повсякчас,—

Бо ж — єдина — так, як мати —

Мова в кожного із нас.

Вихователь. Слід згадати та віддати шану, як у народі кажуть, голові сім'ї — батькові. Справді, батько — господар у домі. Роль батька в сім'ї неоціненна. Вік суворий і вимогливий. Його любов до дітей стримана і врівноважена. Люби татусі, вас сьогодні вітають ваші вдячні діти.

Діти (по черзі)

1. Батьку любий, тату милий,

Нинішньої днини

Ти від нас прийми щиренький дар на ці гостини.

2. Цей дарунок — тепле слово,

Щире побажання.

Щоб прожив багато літ,

Не зазнав страждання.

3. Щоб усе тобі вдалося,

Щастя не минало.

Щоб твоє велике серце смутку не зазнало.

4. Щоб ти вивів нас у люди та втішався нами.

10

Щоб гордитись міг своїми донями й синами.

5. Батько розуму навчає,

Мати приголубить ніхто мене так у світі,

Як вони, не любить.

Вихователь. Наша родина — це не тільки мама й тато. Що то за родина, у якій немає старійшин роду, тобто бабусь і дідусів! Бабуся — берегиня роду, невгамовна трудівниця, її руки не знають спочину ніде і ніколи.

А зараз ми проведемо «Аукціон»!

Переможе той, хто промовить найбільше гарних слів про бабусю.

Орієнтовні відповіді дітей

- Бабуся, бабусечка, бабусенька!
- Яке ніжне пестливе, красиве, лагідне й тепле слово!
- Тому що бабуся — це мамина чи татова мама.
- Отже, вона прожила на світі вдвічі більше, ніж мама й тато, адже вона їх мама.
- Бачила у житті вдвічі більше, ніж мама й тато, тому що вона їх мама.
- Ми вдвічі дорожчі для неї, адже ми діти її дітей.
- Ми її онучатка, дівчатка чи хлоп'ятка.
- Ми її пташенятка, ластів'ятка, козенятка, нехай іноді навіть телятка чи поросятка.
- Правду кажуть у народі: «Діти — це діти, а справжні діти — це онуки».
- Тож пам'ятайте: хто бабусю має, той потіху знає.
- Бабусине слівце — плідне деревце.
- Там бабусині руки, де онуки.

Діти (по черзі)

1. Бабусь ми дуже любимо,

І їм палкий привіт шлемо,

Та й не тільки їм одним,

Вихователь. Постійним помічником бабусі є дідусь - господар родини.

2. Мій сивий, лагідний дідусю,

Я до землі тобі вклонюся.

За теплоту твою і ласку,

За мудре слово, гарну казку.

3. Ти хороший і ласкавий,

Ти привітний, добрий, славний.

Будь здоровий, не хворій,

Мій дідусю дорогий!

4. Ти вчиш нас, як на світі жити,

Як одне одного любити.

І твій розумний заповіт Я пам'ятатиму повік.

5. Варті пошани сивий волос І старий тихенький голос.

До тих зморшок придивіться,

Станьте ближче, поклоніться!

Вихователь. Батькова хата, мамина пісня, дідусева казка, бабусина вишиванка, батькова криниця — усе це родовідна пам'ять, символи України, наші обереги.

Я на них із ніжністю дивлюся.

Це скарби, коштовності мої.

Рушничок цей вишила бабуся,

Бачу в нім красу душі її.

Цю серветку мама вишивала,

Цю поличку вирізав татусь...

Цих скарбів у мене є чимало,

І коли до них я доторкнусь,

Рідних рук тепло я відчуваю.

Сила ця мене оберігає від негод енергію дає.

Вихователь. Ми всі — український народ, який складається з родин малих і великих, дружних і працьовитих. Родина — це не тільки рідні, родичі. Це і наш клас, і наша школа, і весь народ український. Родина до родини — народ. А щоб нашому українському роду не було переводу, необхідно берегти його, шанувати. Сьогоднішнє свято — це освідчення в любові до своєї сім'ї, бажання зробити для неї щось приємне.

Свій рід потрібно пам'ятати:

Від діда й баби, мами й тата.

Та родовід не тільки треба знати, їх цінувати й щиро поважати.

Щиро дякую всім за те, що взяли участь у нашому святі. Хочу побажати всім — дорослим і дітям — завжди пам'ятати про тих, хто дав нам життя. Тож бережіть батьків, діти, будьте їх опорою та надією. Бажаю вам усім любові від батьків, поваги від дітей, а щастя й здоров'я від Бога.

Мета та завдання: ознайомити учнів з основними правовими документами, що захищають дитину від жорстокої поведінки, зокрема концепція ООН про права дитини; поглиблення знань про протидію насильству в родині; формування системного уявлення про механізм захисту прав і свобод; формування навичок діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях; розвиток соціальної компетентності учнів та зв'язного мовлення; виховання особистої переконаності в необхідності дотримання правових норм, непримиренності до протиправної поведінки; виховання культури мовлення, відповіді: логічність, послідовність, доказовість, уміння висловлювати та обстоювати власну думку.

Обладнання: Декларація прав дитини, плакати, малюнки до казок

Хід заходу

Насильство в сім'ї – це мовчазний вбивця.

Єдиний засіб зупинити його – відкрито про це сказати й дати своєму голосу бути почутим.

I. Вихователь. Насильство в сім'ї в його різних формах набуло в Україні такі масштаби й глибину, які загрожують безпеці суспільства й особистості. 30 - 40 відсотків усіх тяжких злочинів відбувається в сім'ї. 38 відсотків від загального числа вбитих на ґрунті сімейно-побутових конфліктів становлять діти, інваліди, жінки, нездатні себе захистити.

Феномени насильства досліджуються та вивчаються здебільшого у найжорстокіших їх проявах: зґвалтування, вбивство, хуліганство тощо. Але насильство та образлива поведінка існують і в менш виражених формах, за які не передбачається кримінального покарання чи якихось інших суспільних санкцій. Як свідчать спеціалісти з даної проблематики, насильство в будь-яких його проявах має руйнівний вплив на особистість, може призвести до виникнення фізичних та нервово-психічних розладів.

Нині насильство та образлива поведінка – найактуальніша проблема, від якої страждають діти, жінки, чоловіки. Існує багато людей, котрі пережили насильство, але нікому не розповідають про свої переживання. Іноді це пояснюється страхом, іноді – відчуттям провини або сорому.

II. Робота над правовими документами

Діти занотуйте у свій словник нове слово. Декларація – офіційне проголошення основних принципів, а також документ, у якому вони викладені. Упродовж ХХ століття було прийнято низку документів, спрямованих на захист прав людей загалом і дітей зокрема.

Основним правовим документом, що захищає дитину від жорстокої поведінки, є концепція ООН про права дитини, яка передбачає в своїх статтях:

- Ст. 6 – максимально можливе забезпечення здорового розвитку дитини.
- Ст.16 – захист від свавільного або незаконного втручання в особисте життя дитини, від зазіхання на її честь та репутацію.
- Ст.24 – забезпечення заходів для боротьби з хворобами та недоїданнями.
- Ст.34 – захист дитини від сексуальної спокуси.
- Ст.39 – заходи допомоги дитині, що стала жертвою жорстокої поведінки.

Діти з сімей, в яких практикуються насильство, мають ряд спільних ознак, що характеризуються переживанням та поведінкою дітей:

- Страх. Цей страх може проявлятися різним чином, від занурення в себе та пасивності до насильницької поведінки.
- Розчарування. Життя в родині де практикується насильство дуже напружене. Постійний стрес, часто призводить до того, що діти засмучені, розчаровані, не рідко втрачають рівновагу при незначних труднощах.
- Відчуття непотрібності. Оскільки батькам доводиться витратити багато часу, сил та енергії на вирішення конфлікту – в них залишається мало часу та сил на виховання, любов і турботу до своїх дітей. І як наслідок діти відчувають себе непотрібними, занедбаними та починають думати, що вони не є важливими людьми які заслуговують на увагу, турботу та любов.

- Ізоляція. В більшості сімей, в яких вдаються до насильства, факт насильства не обговорюється відкрито. Батьки дають зрозуміти дітям, що не слід обговорювати сімейну ситуацію в школі або з друзями.

III. Евристична бесіда за ілюстраціями до казок.

Чи здогадалися ви, діти, чому у нас на дошці ілюстрації до казки « Івасик – Телесик» ?

- Хто розлучив хлопчика з батьками ?
- Які права хлопчика порушені ?

А це ілюстрації до якої казки ? (Вовк та семеро козенят)

- Що хотів з козенятами зробити вовк ?
- На вашу думку чому козенята потрапили в халепу ?
- Які права козенят порушені ?

IV. Підбиття підсумків.

Бесіда узагальнення

- У якому документі зафіксовано основні принципи прав дитини ?
- Які права дитини ви запам'ятали ?

Куди звертатися у разі необхідності допомоги?

- 8 800 500 33 50 гаряча лінія з питань запобігання насильству. Гарячі лінії працюють цілодобово й обслуговують близько 100 запитів на добу. На лінії працюють досвідчені психотерапевти. Вони миттєво допоможуть вирішити не тільки психологічні проблеми, але й викличуть міліцію.

1. Уроки громадянської освіти :3кл[Текст] / упоряд.Л.І. Земба.- Х.: Основа,2007.-144с.- (Б-ка журн. « Початкове навчання та виховання», Вип.4/43).
2. Володарська М.Ю. Інноваційні технології на уроках громадянської освіти [Текст].-Х.: Основа,2008.-122с.- .- (Б-ка журн. « Початкове навчання та виховання», Вип.4/52).
3. Виховні години для сучасних дітей : 5-6кл[Текст]/ Упоряд.
4. Л. Шелестова Н. Чичиренко.-К.: Шкільний світ, 2008.- 128с.(Б-ка « Шкільного світу)
5. Класному керівникові :як організувати і провести свято /упоряд. Л. Шелестова, Н. Чиренко.-К.: Шк. Світ, 2009.-128с.- (Б-ка « Шкільного світу)
6. //Вихователю ГПД усе для роботи.-2012.-№5.
- 7.// Виховна робота в школі.-2013.-№5

Вступ

Ціннісне ставлення до людини формується у відповідних вчинках, діях і поведінці дітей, протидії несправедливості, байдужості, жорстокості та злу, критично ставленні до себе.

Розвиток в учнів ціннісного ставлення до родини, сім'ї, людини, оточуюч передбачає засвоєння моральних та етичних форм, правил культури спілкуван Більшість із цих норм і правил обґрунтовується вимогами морального ставлен людини до людини.

Виховуючи в людині милосердя, потребу піклуватися про інших, інтерес неповторної індивідуальності кожного, вимогливості до себе, терпимості, формуємо не тільки ставлення людини до інших і до самої себе, а й закладаємо структуру особистості, динаміку, яка буде найсильніше впливати на вияв н ставлення до інших сторін навколишньої дійсності.

Моральні цінності, породженні ціннісними ставленнями до людини, спрямовані утвердження в усіх сферах людського життя (в тому числі й у міжлюдськ стосунках) принципів гуманізму, піднесення людської гідності, олюднен міжособистісних взаємин. Вони складають змістовий бік моральної культури учні педагогів.